

SOCIETAT

Return a Gotham City

**La ciutat de Gotham és
l'infern a la terra.**

**Batman, el seu tràgic Cèrber.
La malaltissa relació que els
uneix és moda de nou amb
l'estrena de 'Batman forever'.**

El petit i multimilionari Bruce Wayne jugava un matí amb el seu pare. El dia era clar i l'olor de la brisa el feia somniar camps de lavanda. Eren temps d'innocència. Bruce perseguia aleshores un conill, i, accidentalment, va caure per un forat. Quan va arribar al fons del cau, adolorit i esglaiat, es va adonar que es trobava en una gola fosca de pedra tan laberíntica com si fóra una necròpoli egípcia. De sobte, el va veure. El va sentir bufar, aspirant l'aire enrarit, xiulant. El va observar relliscant majestuosament, sense voler fugir com els seus germans més menuts. Els seus ulls li brillaven majestuosament, sense amor, plaer o dolor. Expel·lia un alè abrussador amb el sabor d'enemics caiguts, la ferum d'éssers morts, maleïts. El supervivent més ferotge, un guerrer nat, que espiava i odiava, reclamant el jove Bruce com a seu. Era un rat penat colossal, negre i dramàtic, que anys més tard inspiraria un Bruce Wayne consumit per la flama glaçada de la revenja, quan els seus pares foren assassinats per un lladre corrent a Crime Alley, el carreró de la mort de Gotham, i va decidir començar una lluita eterna contra el crim. Per aquest quiròpter adoptaria les formes d'una criatura nocturna, seria Batman, un detectiu més enllà de la llei, més enllà d'aquest món.

Tommy Lee Jones caracteritzat per a 'Batman Forever' com Dues Cares, acompanyat de les seues núvies Drew Barrymore (Sugar, la xica bona) i Debi Mazar (Spice, la xica mala). Els enemics de Batman componen una part important del mite del rat penat. A banda de Dues Cares, destaquen a la seua història en còmic un bon grapat de tortuosos dements com el Joker, el pallaso assassí, el Pingüí, lladre destacat, Riddler, rei dels enigmes, el Doctor Destí, l'amo de les ments i Ra's-al-Ghul, el xeic immortal. Talia, la filla de Ra's-al-Ghul i Catwoman són alguns dels eternals i tortuosos amors de Batman.

El 23 de Juny, a *Batman Forever*, veurem de nou com el cinema converteix en rius de dòlars la sang i les vinyetes que han fet del Cavaller de la Foscor un dels personatges de ficció més influents en l'Amèrica contemporània.

El rat penat daurat. Entre les dues pel·lícules anteriors de Batman (*Batman*, 1989, i *Batman returns*, 1992) que va dirigir Tim Burton (que ara exhibeix a les nostres pantalles *Ed Wood*) es varen recaptar pertot arreu més de 700 milions de dòlars de taquilla. Famosa és la frase d'un dels directores de la Warner, qui, després dels esplèndids resultats comercials obtinguts per *Batman*, va dir als seus executius: "us adoneu bé que amb aquesta merda hem guanyat més diners que amb qualsevol altra pel·lícula?". Sembla que amb la tercera part, les coses continuaran el mateix camí. És a dir: embolcalls luxosos, vestuari exuberant, efectes especials que lleven l'alè, actors famosos... però res més, una superproducció visual sense ànima. Tim Burton va traçar aquesta línia espectacular, recargolada i buida, beneficiant-se d'una de les campanyes de promoció més importants que ha vist el món, gestadora de l'anomenada Bat-mania que va assolir el planeta a finals dels vuitanta. Burton ha deixat la direcció en aquesta tercera part i ha passat a ser-ne el productor. Ha estat substituït com a realitzador per Joel Schumacher (versàtil director d'*Un dia de furia* i *Jóvenes ocultos*...).

Schumacher ha introduït certes novetats a *Batman forever* que diferencien aquest film dels seus predecessors. Per començar, ha rebaiat el caràcter macabre que Gotham City (la ciutat del rat penat, un territori sense esperança, metàfora negra de les grans metròpolis nord-americanes) tenia als altres films per a potenciar uns decorats més coloristes i tecnificats. Ha introduït dos brivalls carismàtics que no apareixien als anteriors lliuraments de la sèrie, *Two-Face* ("Dues Cares", l'ex-fiscal Harvey Dent, qui, per accident, es veu convertit en un monstre obsessionat pel número 2, amb un costat de la cara perfecte i l'altre reduït a un bullit de carn viva) i *The Riddler* ("l'Endevinalla", un maníac histriònic ofuscat per plantejar a Batman els enigmes més sinistres). *Two Face* és l'actor Tommy Lee Jones, (*El fugitivo*, *El cliente*), que al film té dues núvies, una per cada costat de cara: Sugar (Drew Barrymore, l'antiga nena d'E.T., recuperada per al cinema amb films com *Guncrazy* després d'una llarga temporada de drogues i vida salvatge) i Spice (Debi Mazar, de *Bales sobre Broadway*). *The Riddler* és interpretat per Jim Carrey, l'exacerbat actor de *La màscara* i *Dos tontos muy tontos*. Batman ja no és Michael Keaton, infausta elecció de Tim Burton per a les dues primeres pel·lícules, sinó Val Kilmer (*The Doors*, *Tombstone*), qui té un físic més d'acord amb la figura del còmic. I apa-

reix finalment Robin (Chris O'Donell, d'*Esen-
cia de mujer*), el deixeble de Batman a les his-
torietes. Els uniformes de tots dos són curvili-
nis, arrapats i sensuals (el de Robin li marca els
mugrons, cosa que ha despertat un absurd debat
sobre la influència concupiscent que pot tenir el
vestit sobre els espectadors adolescents), aspec-
te que, segons les tertúlies de Hollywood, els
consagra com a nous fetitxes dels clubs *gai* (de
fet, la relació entre Batman i Robin sempre s'ha
comentat que té una gran càrrega homosexual).
L'aparició de Robin augmentarà els beneficis
generats pel *merchandising* de la pel·lícula, per-
què a més de Batman i dels dolents del film, es
guanyaran diners amb els gots, samarretes, ni-
nots, i altres objectes relacionats amb el com-
pany del rat penat. Un monumental entramat
promocional que enguany s'incrementa amb un
servei On Line perquè els usuaris de l'adreça
informàtica HTTP/ Batmanforever.com. acce-
desquen virtualment a la ciutat de Gotham. Més
i més tecnologia mercantil per a espremer la lli-
mona nocturna.

L'argument del film gira entorn de la lluita
dels malvats per fer desaparèixer Batman i po-
der dominar Gotham City. Quan té temps, l'al-
ter ego de Batman, Bruce Wayne, cultiva al
film el seu amor per la psiquiatra Chase Meri-
dian (Nicole Kidman, coneguda per ser la dona
de Tom Cruise), qui al seu torn desitja Batman,
sense saber que és en realitat Bruce Wayne,
i això redueix el rat penat a una mar de dubtes i
cabrioles freudianes. S'espera que la pel·lícula
enriqueixi més la Warner que les dues ante-
rioris i que siga la sensació de l'estiu. Però és
aquesta màquina de procurar Ferraris als caps
de la productora un reflex del Cavaller de la
Foscor de les vinyetes? Certament, no.

Mig segle de venjança. En realitat, mai no
ho han estat cap de les adaptacions en cel-
loide que s'han fet del Senyor de la Nit. La
historieta, d'una banda, i el cinema i la tele-
visió, de l'altra, han caminat senders divergents
en el terreny del rat penat, potser per assegurar
la comercialitat de les adaptacions a la pantalla
(els còmics normalment han estat valorats com
objecte de culte elitista).

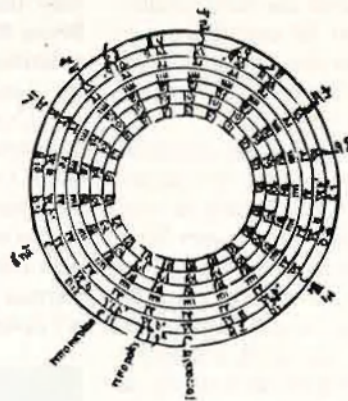
Batman fou creat el 1939. Aleshores Super-
man era el rei del mambo, i l'editorial mare,
DC Còmics, volia un altre personatge tan rendi-
ble o més que el superheroi de Krypton. Van
fer l'encàrrec al dibuixant Bob Kane, qui va de-
cidir capgirar l'invent i parir una criatura que
fóra l'altra cara de Superman. Així, on Super-
man és llum, Batman és tenebres, on Superman
salva vides impulsat per l'altruisme, Batman
caça criminals per purgar la mort dels seus pa-
res. On Superman disposa d'uns poders que su-
peren la imaginació, Batman és un home nor-
mal, que ha incrementat la seua preparació físi-
ca i intel·lectual, com també la seua fortuna, per

LA SEU D'URGELL

18 - 26 d'agost de 1995

XV CURS DE MÚSICA ANTIGA A CATALUNYA I ANDORRA

Director: Romà Escalas

Jordi Albareda	<i>Tècnica vocal</i>
Montserrat Figueras	<i>Interpretació vocal</i>
Jean-Pierre Canihac	<i>Corneta</i>
Romà Escalas	<i>Flauta dolça</i>
Daniel Lassalle	<i>Sacabuts</i>
Josep Borràs	<i>Baixó i fagot barroc</i>
Rolf Lislevand	<i>Llaüt i viola de mà</i>
Manfredo Kraemer	<i>Violí barroc</i>
Jordi Savall	<i>Viola da gamba</i>
Guido Morini	<i>Clavicèmbal</i>

CONJUNT VOCAL I INSTRUMENTAL

Jordi Savall, *director*

Les persones interessades a formar part
del conjunt vocal han d'enviar
el seu currículum i material sonor.

CONCERTS A ANDORRA I A LA SEU D'URGELL

Termini d'inscripció: 15 de juliol de 1995

Informació i inscripcions:
Àrea de Música - Departament de Cultura
Portal de Santa Madrona 6-8
Tel. (93) 412 56 40 - FAX (93) 412 19 58
08001 BARCELONA

 Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

 Govern Andorra
Ministeri d'Afers Socials i Cultura

combatre la delinqüència. Aquesta característica, a l'igual d'una indefinició que ha permès de reinterpretar el personatge una i cent vegades, són sens dubte claus per entendre la supervivència del personatge al llarg de més de cinc dècades. Així, inspirat en l'esbós del planador Ornitòpter, de Leonardo da Vinci, i en l'heroi de *La marca del Zorro*, naix Batman a les planes del número 27 de *Detective Comics*. I el 1943, arriben els primers serials cinematogràfics en tretze episodis a càrrec de la Columbia Pictures. Batman i Robin lluitaran, enmig de la febre de la Segona Guerra Mundial, contra un espia oriental que vol furta els secrets industrials dels EUA per al Japó. Sis anys després, es faria una continuació de la sèrie que embarcaria el rat penat en barates aventures de ciència-ficció, molt de moda aquella època.

Als anys seixanta, quan Bob Kane abandona la manufactura de la seua creació, i les vendes de còmics són molt baixes, naix la sèrie de televisió *Batman*, protagonitzada per Adam West que s'allarga fins a 120 capítols (ha estat emesa per TV3 i per Canal 9). Els episodis tenen un marcat caràcter *camp* que no respon als paràmetres del còmic, però que avui, els omple d'un *kistch* entranyable. Enmig del conflicte de Vietnam, aquest Batman que buscava justícia suau i burlona era un sa *divertimento* que, de fet, va aconseguir que es triplicara la cotització de la casa de còmics DC en el mercat de valors al llarg del temps d'emissió, i que es conegueren massivament subjugants enemics com Catwoman. La sèrie finalitzaria quasi als anys setanta, quan Marshall Rogers i Neal Adams oferiren per al còmic la versió gòtica de Batman, contundent i romàntica. El Senyor de la Nit deixava el to *naïf* per tornar a l'amargura espectral que l'havia caracteritzat en un principi.

Els primers anys vuitanta foren anys d'oblit per al rat penat. Els dibuixants i els guions eren fluixos, i Batman no se sabia ben bé quin paper representava en l'univers DC. El 1986, arriba l'hora de la veritat: el guionista i dibuixant Frank Miller crea *Dark Knight Returns*, una novel·la gràfica en quatre parts decisiva en la història del còmic recent. Gotham és ara definitivament una ciutat de pusil·lànimies vergonyosament humiliats pels pitjors criminals en un futur proper d'apocalipsi. El Batman de Miller viu la seua missió purificadora com una possessió, i és el contrapunt total de Superman, presentat ací com un gos al servei dels polítics. L'obra fou molt polèmica (el *Diari de Barcelona* va arribar a acusar-la de fomentar la violència subversiva) i sens dubte va iniciar la *Batmania*. A les discoteques es varen posar de moda les samarretes del rat penat, i no deixaven de sortir al mercat els més arriscats còmics mai fets sobre Batman. Entre ells, *The Killing Joke*, negríssima i magistral lectura d'Alan Moore i Brian Bolland de la història del Joker, el prín-

Val Kilmer és el nou Batman a la tercera pel·lícula de la sèrie. Kilmer, amb un físic més acord amb el Bruce Wayne del còmic, ha substituït Michael Keaton en el paper del Senyor de la Nit. L'uniforme de Batman té connotacions més definides i sexys que en els anteriors lliuraments. El de Robin ha desvetllat una absurda polèmica moral perquè marca els mugrons a l'actor Chris O'Donnell.

cep del crim, el pallaso assassí basat en el personatge central del llibre de Víctor Hugo *Le roi s'amuse*. I l'aparició de la novel·la gràfica *Arkham Asylum* (nom del manicomi on Batman tanca als seus enemics psicòpates, gairebé tots), a càrrec de Grant Morrison i Dave Mc Kean marca poc després un sostre en ambigüitat: Batman és presentat com un individu tan boig com els dements contra els quals lluita, sempre sovintejant una bromosa frontera entre el bé i el mal. En aquest final de dècada, una enquesta entre els fans realitzada per DC decidia la mort de Robin per 76 vots a favor (en realitat es tractaria del segon Robin, l'original, Dick Grayson, s'havia independitzat temps enrere de Batman). Fou una cruenta estratègia comercial, per a crear un Robin amb més atractiu popular (ara és un jove anomenat Tim Drake).

Així el 1989, s'estrenava *Batman* entre gran expectació, aliena al gran nivell de les obres en còmic i oferint una visió simplista del complex món del rat penat. Com també ho faria després *Batman Returns* i, més que probablement, succeirà amb *Batman forever*. Als noranta, tot i construir la Warner una excel·lent sèrie d'ani-

ARXIU

mació, Batman ja no gaudeix dins el còmic de guions tan exquisits com ho eren abans, i ha estat objecte promiscu de bruscs moviments mercantilistes: DC, com va fer amb Superman (recordem que el va matar però el va ressuscitar), ha remodelat Batman durant l'últim any, quan els guanys han baixat. Batman ja no era Bruce Wayne (qui havia quedat temporalment paralític) sinó un tal Azrael, amb qui, finalment, Wayne hagué de lluitar aferrissadament per a controlar Gotham de nou. Un vertader pandemònim de desviacions pecuniàries que, per sort i malgrat tot, no pot evitar que el bateament d'ales d'aquest rat penat faça encara tremolar d'emoció generacions senceres de lectors.

Joan M. Oleaque